

ima naučnih težnja, a izlaganje mnogoput prelazi u jednostavnu literarnu parafrazu.

3. — **Stonner Dr. Anton: Der Lichtgedanke in der hl. Schrift- und Messliturgie. Eine Bibelstundenreihe.** Paderborn, Schöningh, 1936, 12°, S. 126.

Plodan pisac biblijskih razmatranja i zanosni širitelj biblijskog gibanja. Njegovo djelo *Bibellesung mit der katholischen Jugend* doživit će skorih dana već treće izdanje, koje djelo i po sadržaju i metodi spada i u ruke svakog teologa. Ovo najnovije djelo je vrlo uspjela upotreba biblij. mjesta u liturgiji. Otkako se sam Spasitelj nazvao »svijetlom svijeta«, postala je simbolika svijetla u sv. Pismu i crkv. obredima vrelom uzvišenih teologijskih misli. Kamo dopire Kristovo svijetlo, nestaje i samog traga svakoj tmini, i pomoću tog svijetla su već i sami ljudi osvijetljeni i sretni. Vjersko produbljenje u tajnu kršćanske simbolike svijetla ima uvijek kao posljedicu veseli, sveti, unutarnje jaki život kršćana, kako svjedoči povijest i vidimo i danas. U ovoj su knjizi spretno sabrana biblijska mjesta o svijetlu, koja je mjesta Crkva katolička dobro upotrebila u liturgiji, da njima osvjetljuje svoje sinove, koji crpe svijetlo po životu Crkve od Krista, izvora svijetla, vječnog Sunca. Ovom knjigom daje autor, premda u kratko, a ono jedinstven pogled katoličke liturgije, moralke, dogmatike i drugih bogoslovskih disciplina, jer je znalački povezao sve s biblijskom egzgezom. Biblija u Crkvi uz Predaju daje onim naukama argumente i opravdava njihov *raison d'être*. **Dr. Nikola Žuvić.**

Dr. Michael Buchberger: Lexikon für Theologie und Kirche. 2., neu bearbeitete Auflage, 10 Bände. Lex.-8°. Freiburg im Breisgau, Herder. IX. Band. Rufina bis Terz. Mit 12 Tafeln, 12 Kartenskizzen u. 134 Textabbildungen. (VIII S. u. 1056 Sp.) 1937. In Leinen 30 M.; in Halbfranz 34 M.

Deveti svezak ovoga leksikona sadržaje iz svih područja teološke nauke koliko u ovaj ostsjek zasijecaju, veoma vrijedne priloge od poznatih i priznatih saradnika. Tako su u njemu obrađene sa svom potrebnom tačnošću teme: skolastika, supstancija, spiritualizam, stoicizam, sakramenti, i dr. što pod odnosnim imenom pripadaju bilo bibličkoj, bilo dogmat-skoj, liturgičkoj, historičkoj ili moralnoj struci. Ni moderne grane teološke nauke nisu zanemarene, pa je ovdje dosta priloga iz historičke teologije, iz predbene znanosti religija, iz asceze i mistike, a naročito savremene pastoralne prakse. Veliki broj ilustracija daje svakom svesku, pa i ovome jedan ljepši izgled i veću vrijednost. Djelo se približuje svome završetku, pa će postati neophodno potrebnim pomagalom u svakoj svećeničkoj knjižnici.

Neki su naši svećenici već na početku bili nezadovoljni s činjenicom, da je o nekim našim stvarima i ljudima u ovom leksikonu netačno bilo pisano. Potpisani je to i pokazao u recenzijama odnosnih svezaka (Vidi: Bogosl. Sm. 1930, str. 482, i 1931. str. 246). Nijemcima nije zamjeriti, što nas slabo poznaju, ali je zamjeriti našim ljudima bogoslovima, što se za stvar naše hrvatske povijesti u ovom leksikonu nikako ne zanimaju.

I u ovom svesku o Strossmayeru piše pok. salcburški kancelar Greinz, o Saloni J. Sauer, a o Stadleru, Sarajevu, Splitu i dr. Slovenac Turk.

Bez obzira na ovo, leksikon je vrijedan svake preporuke. **A. Ž.**

Penido, M. T.-L.: La conscience religieuse. Essai systématique suivi d'illustrations. Collection »Cours et documents de Philosophie« publiée sous la direction d'Yves Simon. 8°, VI+252 pp., Paris (P. Téqui) 1935. Stoji 20 franc. franaka.

Pisac ove knjige, pristaša strogog tomizma, hoće u prvom redu pridonijeti nešto tačnijem određivanju definicije i zadaće psihologije religije. O tom radi naročito u prvom poglavlju (1—40). Razlikuje tri tipa odn. tri osnovne kategorije psihologije religije, i to ne kao da se svi dosadašnji radovi na području psihološkog istraživanja religioznosti mogu jednostavno uvrstiti u jednu od ovih kategorija, nego u tom smislu što se po njemu religiozni čin može psihološki promatrati i ispitati pod ovim trostrukim vidom: pod empiričkim, filozofskim i teološkim vidom. Empiričku psihologiju religije možemo uglavnom shvatiti u dvostrukom smislu. Prvo, da ispitujemo vanjsko reagiranje subjekta u raznolikim »religioznim« situacijama (»behavioristički« pravac); a drugo, da nastojimo utvrditi i protumačiti psihički sadržaj same religiozne svijesti (introspektivni pravac). Filozofski je tip psihologije religije zapravo dio filozofije religije, jer se bavi ontološkim raščlanjavanjem religioznih čina. Teološki opet tip psihologije religije promatra religiozne čine pod vidom objave odn. pod vidom njihove nadnaravnosti, tako da je to formalno teologija, a samo materijalno psihologija. Penido поближе ispituje vrijednost empiričke psihologije religije, ukoliko se odnosi na psihološko istraživanje religiozne svijesti. Odgovarajući na Schelerove fenomenološke prigovore brani mogućnost psihologije religije, ali odmah naglašuje i njenu »radikalnu nedostatnost«. Ispravno primjećuje da ona kao takva ne odlučuje o samoj specifičnosti religioznih čina, već samo klasificira i opisuje one svijesne čine, za koje subjekt sigurno drži da su religiozni. Pozivajući se na Maritainov pojam znanosti smatra da je psihologija religije nužno ovisna o filozofskim i teološkim orijentacijama, a da ipak ne gubi svoju metodičku autonomiju. U tom je samo toliko istine, da čisto psihološko promatranje ne vodi do zadnjeg odgovora o biti pojedinih pojava što ih istražuje. To ona uostalom ni neće! Međutim u piščevu se shvaćanju očituje naročita pozitivna uloga filozofije i teologije, pa se prema tome čini da pisac dezavuirao ono što je malo prije tvrdio, naime da psihologija nikako ne odlučuje o tom što specifički odgovara religioznim činima subjekta u objektivnom redu. To ne znači da je psihologija naprosto nedostatna, nego da je došla do granica svoje kompetencije, pa da prepušta svoje rezultate daljnjem, formalno novom postupku. Zato njen odnos prema filozofiji i teologiji u principu nije drukčiji od odnosa empiričke nauke koja radi o religioznom predmetu. Možda ni pisac nije htio više reći, jer je smatrao potrebnim naglasiti »qu'il ne s'agit point de principes constitutifs, mais de principes régulateurs« (26). Ipak je metodički previše rečeno, kad pisac u svom psihološkom tumačenju takozvane naravne intuicije Boga jednostavno polazi od metafizičke i spoznajnoteoretske pretpostavke, da je takva intuicija »iluzorna«. —